

Výzkum v politických vědách

Otázky, hypotézy, proměnné

Peter Spáč

4.10.2016

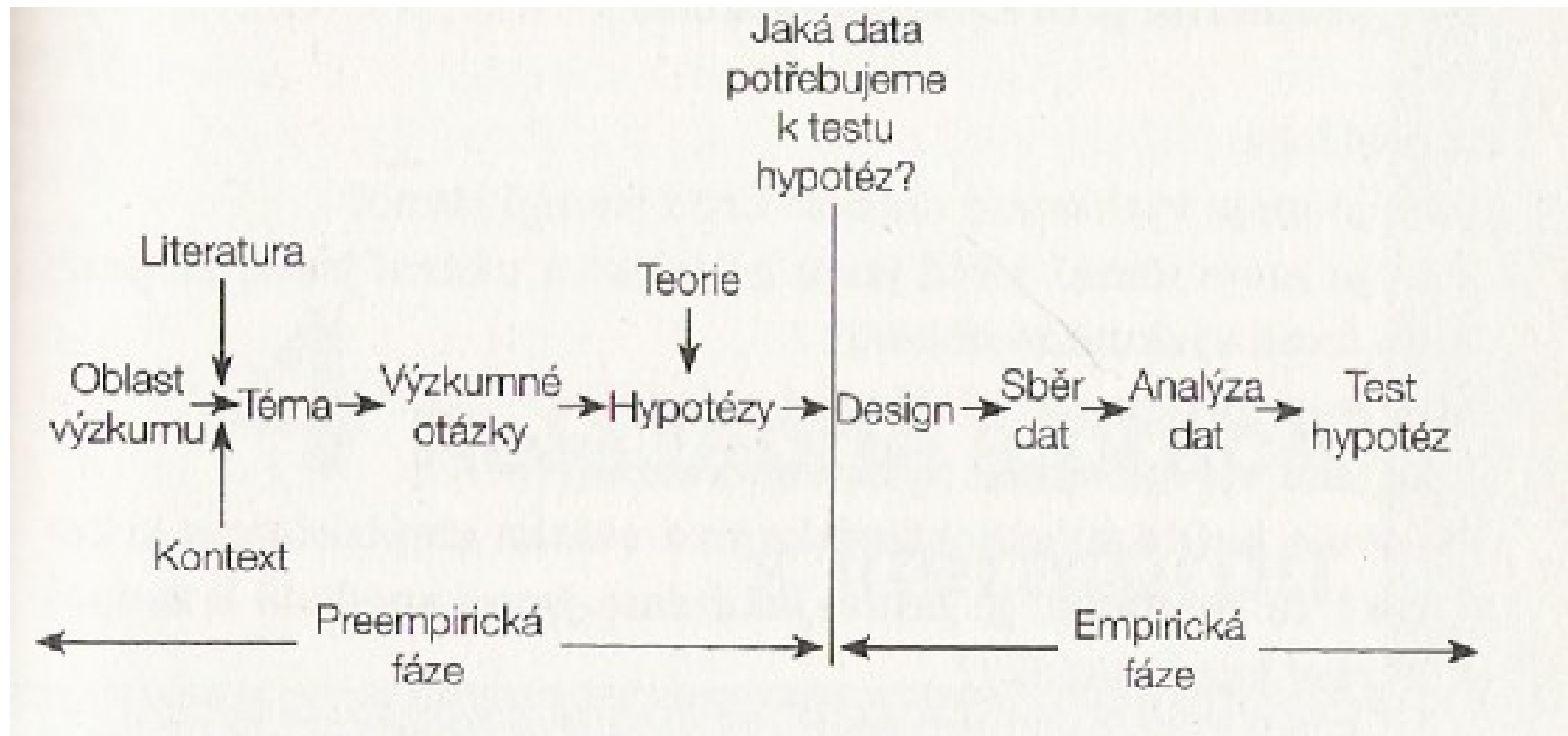
Výzkum v sociálních vědách

- Dlouhodobá debata o vědeckosti sociálních věd
- Problém s akceptací jejich vědeckého statusu
- Renomé ve společnosti
- Častý kontrast s přírodními vědami (var vody vs. voličská podpora levice na Vysočině)

Čím začít výzkum?

- Úvahou nad dostupností zdrojů?
- Položením otázky?
- Zvažováním nákladů?
- Identifikací tématu?
- Rozvahou o dopadech výstupů?
- Sestavením hypotézy?

Struktura výzkumu (Punch)

Návrh výzkumu

- Musí dát jasné odpovědi na tři otázky:
 - Co?
 - Jak?
 - Proč?
- Otázka „co?“ se týká zaměření výzkumu a jeho předmětu
- Přímo odkazuje na výzkumné otázky

Hierarchie konceptů (Punch)

1. Výzkumná oblast
 2. Výzkumné téma
 3. Všeobecné výzkumné otázky
 4. Specifické výzkumné otázky
 5. Otázky při sběru dat
- Postup od nejvšeobecnějšího k nejkonkrétnějšímu
 - Pevná interní logika – nižší položka vyplývá z vyšší

Výzkumná oblast a téma

- **Výzkumná oblast:**
 - Nejširší záběr
 - Zahrnuje více výzkumných témat
 - Vyjádřená jedním anebo více slovy
- **Výzkumné téma:**
 - Pokrývá pouze část výzkumné oblasti
 - Víc konkretizuje zaměření výzkumníka
 - Propojuje výzkum s literaturou, limituje její objem
 - Vyjádřená též krátce, ale obsáhleji než oblast

Výběr tématu

- Osobní preference
- Oblíbený kurz
- Spolupráce na katedře, pracovišti
- Inspirace v literatuře
- Praktické náležitosti (čas, energie, zdroje)

Výzkumná oblast a téma

	Oblast		Téma
1.	Čokoládové muffiny	1.	Chuť čokoládových muffinů
		2.	Prodejnost čokoládových muffinů
		3.	Složení čokoládových muffinů

Výzkumná oblast a téma

	Oblast		Téma
2.	ČSSD	1.	Ideová orientace ČSSD
		2.	Voliči ČSSD
		3.	Členská základna ČSSD
		4.	Volební kampaň ČSSD

Výzkumná oblast a téma

	Oblast		Téma
2.	Fakulta sociálních studií	1.	Rozpočet FSS
		2.	Studenti FSS
		3.	Vyučující FSS
		4.	Atraktivita FSS

Všeobecné výzkumné otázky

- Obsáhlejší, abstraktnější
- **Neplatí**, že 1 výzkum = 1 všeobecná výzkumná otázka
- Zpravidla se na ně nedá přímo odpovědět
- Potřeba jejich logického rozdělení do specifických otázek a z akumulace jejich odpovědí vyvodit odpověď na všeobecnou
- „*Jaký je vztah mezi geografickou polohou státu a jeho bezpečnostní politikou?*“

Specifické výzkumné otázky

- Konkrétnější, detailnější
- Zaměření na užší aspekt výzkumu než všeobecné otázky
- Přímá odpověď na ně je možná, protože ukazují na data, se kterými se pracuje

Výzkumné otázky

- **Všeobecná:**

„Jaký je vztah mezi podnebím a agroprodukcí státu?“

- **Specifická:**

„Jaký je vztah mezi průměrnou denní teplotou a objemem úrody pšenice na jeden hektar?“

Výzkumné otázky

- Základní druhy:
 - Co? (What?)
 - Jak? (How?)
 - Proč? (Why?)
- Pozor na normativně laděné otázky → pro empirický výzkum je nutný převod jejich znění

Otázky při sběru dat

- Co nejvíce konkrétní a detailní
- Otázky „do terénu“
- Otázky používané pro získání dat za účelem zodpovězení specifických výzkumných otázek
- Časté směšování se specifickými výzkumnými otázkami

Hierarchie konceptů (Punch)

Výzkumná oblast	Krajně pravicové politické strany
Výzkumné téma	Podpora krajně pravicových stran
Všeobecná výzkumná otázka	Má ekonomická situace vliv na podporu krajně pravicových stran?
Specifická výzkumná otázka	Vede nárůst nezaměstnanosti ke změně podpory kr. pravicových stran?
Otázka při sběru dat	Koho jste volili v posledních volbách?

Hierarchie konceptů

- Není potřebné ji vnímat jako „otrocký“ mechanismus, jenž musí být vždy v plné míře naplněn
- V praxi nejednou dochází k úpravám a rozvoji výzkumu během jejich průběhu
- Role hierarchie konceptů:
 - Uspořádání vlastních představ o výzkumu
 - Jednodušší znázornění základních vstupů výzkumu

Hypotézy – povinná součást
každého výzkumu?

Hypotézy

- Předpoklad o vztazích mezi proměnnými, který je formulovaný **na základě teorie**
- „*Jednokolové většinové systémy vedou ke snížení počtu politických stran v parlamentu*“
- Využití – pouze při **testování** teorií
- Je pro každou specifickou otázku možné formulovat predikci?
- Pokud ano, vychází tato predikce z teorie?

Hypotézy

- Usměrnují výzkum a zaměřují pozornost výzkumníka
- Nutnost formulace hypotéz s testovatelnými předpoklady
- Odvození pracovních hypotéz ze základní myšlenky
- Zahrnutí i možných alternativních vysvětlení

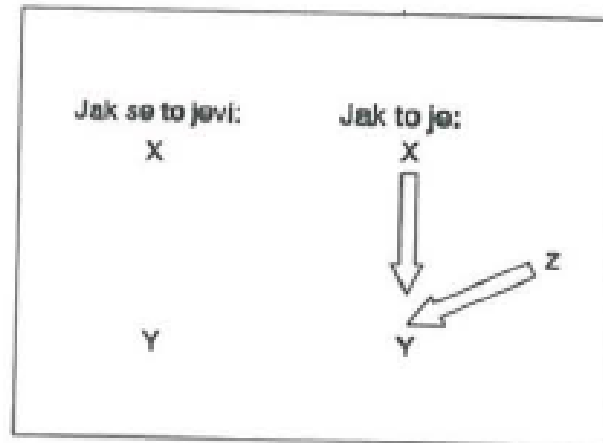
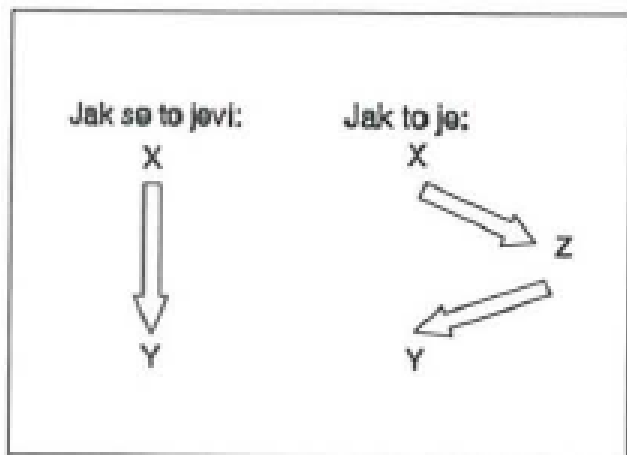
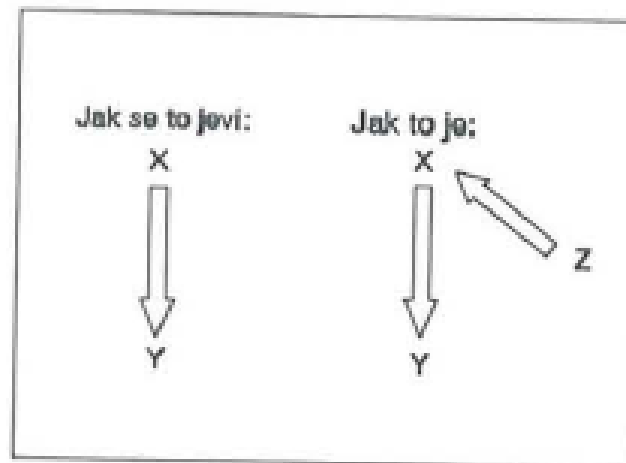
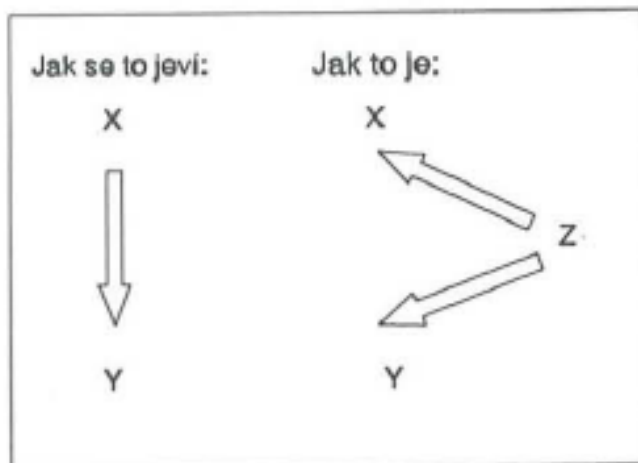
Proměnné

- Ukazatele, které mohou nabývat různou hodnotu
- Znaky:
 - Označení / popis
 - Hodnota
- Rozlišení ve výzkumu:
 - Nezávislé proměnné („příčina“) - X
 - Závislé proměnné („důsledek“) - Y

Proměnné

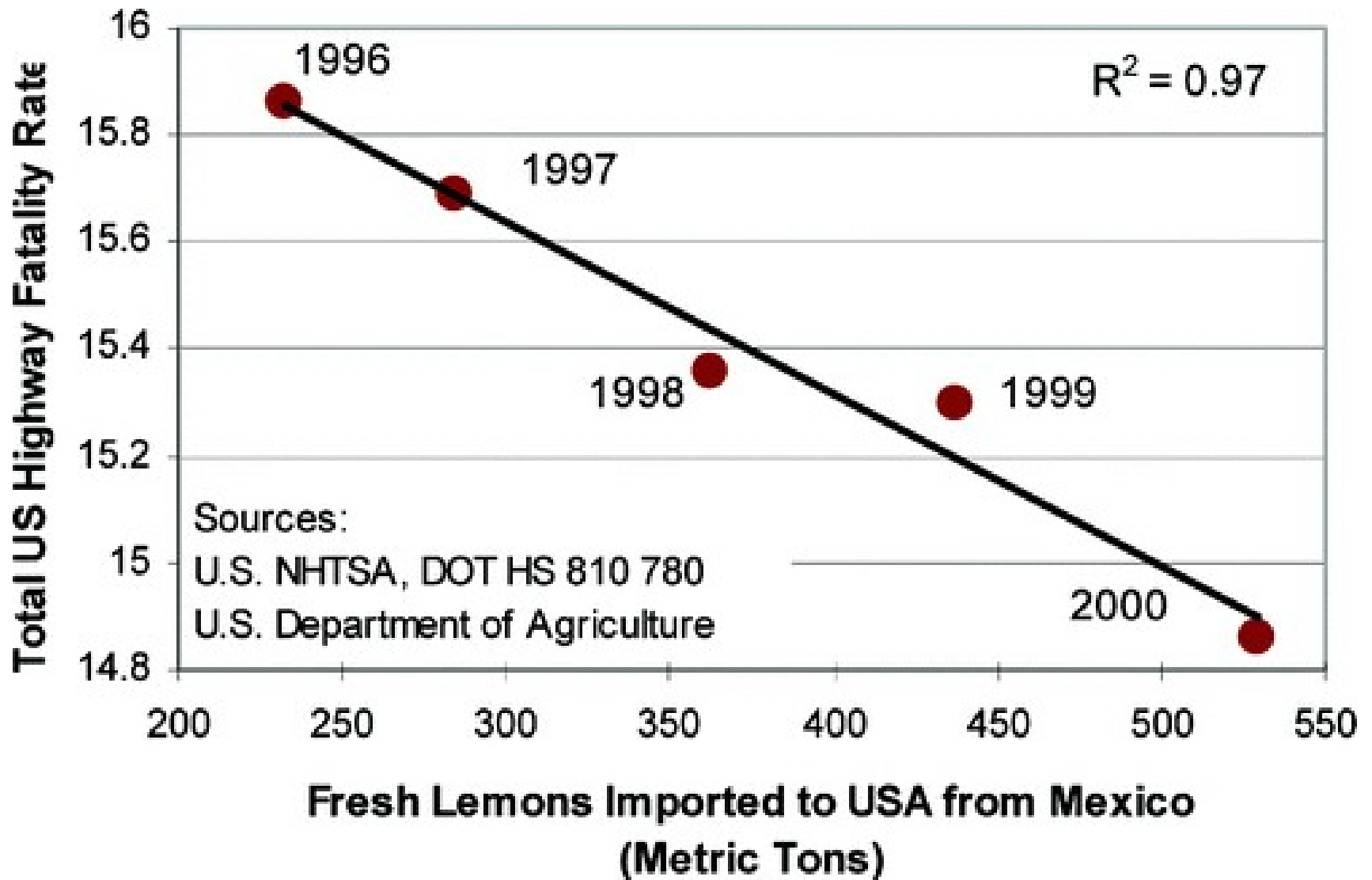
- Komplexnost sociálního prostředí
- Existence zprostředkujících proměnných (Z)
- Nutná redukce ve výzkumu
- Zkreslení

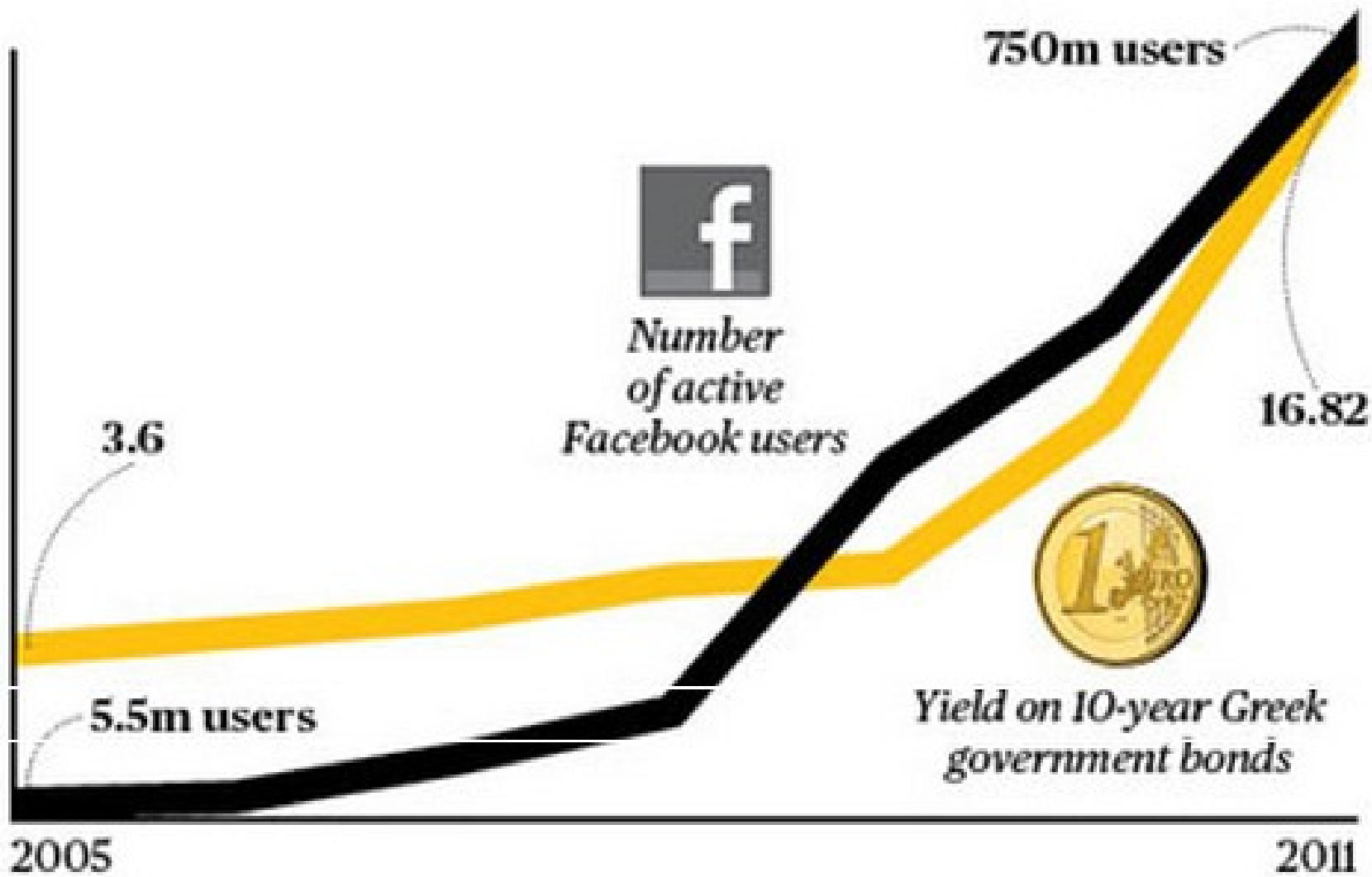
Zkreslení (Disman)

Proměnné

- Korelace – vzájemná souvislost mezi proměnnými
- Kauzalita – vztah příčiny a následku
- **Korelace \neq kauzalita!**
- Koncentrace pivovarů ve státech USA a výsledky prezidentských voleb

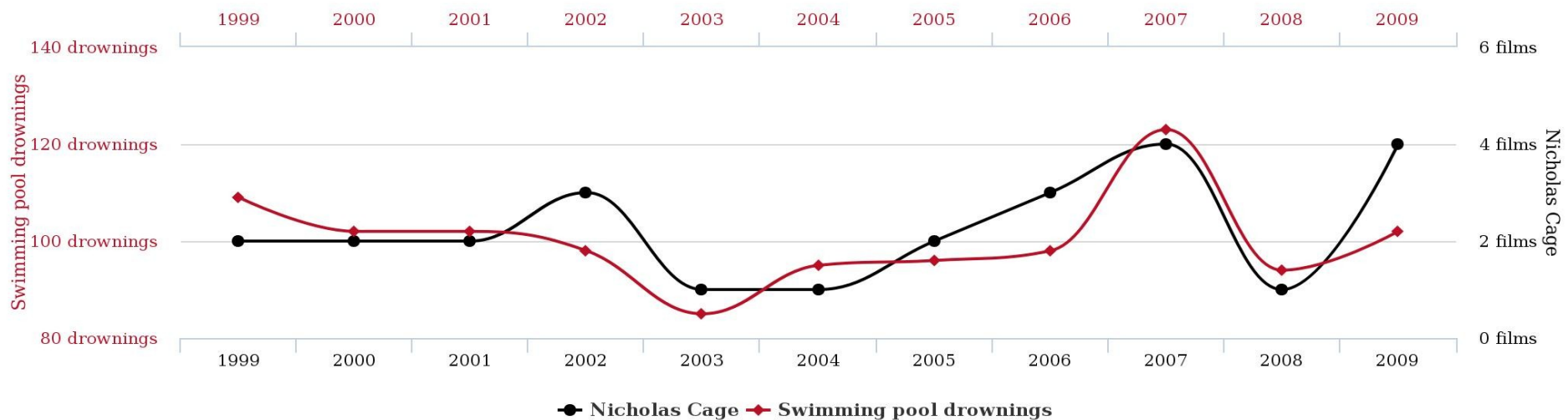

Number of people who drowned by falling into a pool

correlates with

Films Nicolas Cage appeared in

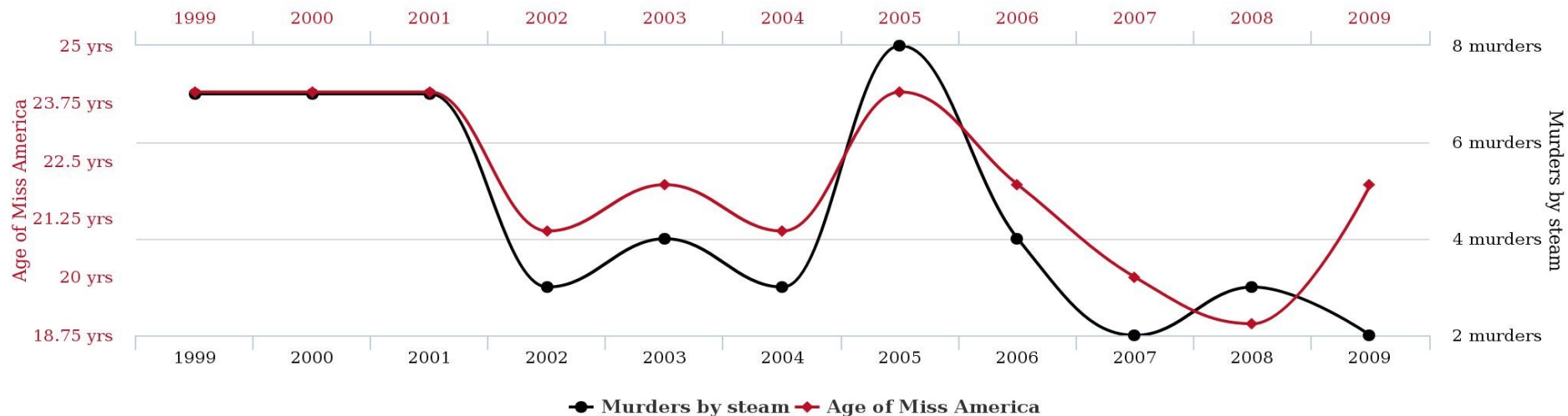

tylervigen.com

Age of Miss America

correlates with

Murders by steam, hot vapours and hot objects

tylervigen.com

Konceptualizace a operacionalizace

- Konceptualizace – zachycení prvků do pojmových konceptů
- Operacionalizace – převod konceptů do měřitelných pojmů a kategorií

Nerezová ocel

- **Definice** - *vysocelegovaná ocel se zvýšenou odolností vůči chemické i elektrochemické korozi...*
- **Operační definice** – ocel obsahující 12-30% chromu a až 30% niklu

Kvanti a kvali výzkum

- **Kvantitativní:**
 - Deduktivní logika
 - Testování hypotéz
 - Velký počet případů a málo proměnných
- **Kvalitativní:**
 - Induktivní logika
 - Generování hypotéz
 - Málo případů a velký počet proměnných
- Částečně překonané dělení
- Není vyloučené souběžné využití obou logik

Indukce	Dedukce
Pozorování, sběr dat	Teorie → hypotézy
↓	↓
Hledání pravidelností	Testování hypotéz
↓	↓
Generalizace, nové teorie	Potvrzení / zamítnutí teorie

Výzkumný návrh

- Téma a jeho odůvodnění (nepodceňovat!)
- Cíle
- Otázky
- (Hypotézy)
- Souhrn existujícího poznání dané oblasti
- Metodologie
- Sběr dat a jeho techniky
- Analýza dat

- Návrh výzkumu zahrnuje i praktické náležitosti (rozpočet, časový harmonogram atd.)

Úlohy

- **Posud'te uvedené tvrzení a zhodno'tte, zda se jedná o (dobré) hypotézy:**
- Přítomnost extrémní pravice zvyšuje úroveň nespokojenosti společnosti s politickou situací.
- Má většina voličů ekologických stran minimálně středoškolské vzdělání?
- Bez práce nejsou koláče

Úlohy

- **Posud'te uvedené tvrzení a zhodno'tte, zda se jedná o (dobré) hypotézy:**
- Nárůst nezaměstnanosti vede k většímu počtu pouličních protestů.
- Každý politolog píše kvalitní publikace.
- Sociovědní výzkum by měl mít prioritu ve veřejném financování vědy a výzkumu.

Úlohy

- **Proved'te operacionalizaci:**
- Pravicový extrémista
- Politická participace
- Volební úspěch

Úlohy

- **Transformujte do testovatelné podoby:**
- Vyšší intenzita evropské integrace posilila roli euroskeptických stran